EL TEATRE CATALÀ

...strella mondial, que uneix al séu t...
...poc temps enrera, actualitat pe...
...a, ballant a l'Odeón, de S...
...que's fracturà el t...

ANY III • NÚM. 135
26 SETEMBRE 1914

20 CÈNTIMS

FOLLETÍ: Plec tretzè de setze pàgines de la tragicomedia en tres actes, den Josep Pous i Pagès

PATRIA

RBaixeras

Construcció
de Mobles

P. Reig i fill

Rambla de Catalunya, 23

M. Huertas, S. A.

Material fotogràfic de les millors cases estrangeres

Boters, 2

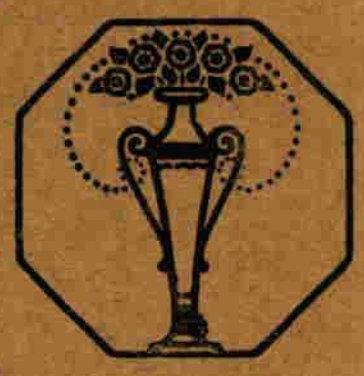

Grans Tallers de Fotogravats
Joarizti, S. en C.
Primera casa a Espanya, fundada en 1876
CONCELL DE CENT, 289 : BARCELONA

La fundició tipogràfica
Suc. de Neufville
BARCELONA-GRACIA
ha suministrat els tipus amb els quals se compòn aquesta Revista

ANY III BARCELONA, 26 DE SETEMBRE DE 1914 NÚM. 135

EL TEATRE CATALÀ

Heu's aquí una estrella mondial, que uneix al séu talent bellesa extraordinaria i fou, poc temps enrera, actualitat per un motiu ben especial. Agna Pavlowa, ballant a l'Odeón, de Sant Lluís (E. U.), caigué amb tant mala sort, que's fracturà el tornell dret. Aquesta desgracia produí viva espectació, per quant si ella hagués impossibilitat a la dançarina de seguir actuant, aquesta hauría percebut d'una important companyía d'assegurances 500.000 francs, puix té assegurats els séus peus per la friolera d'un milió.

AGNA PAVLOWA, DANÇARINA RUSSA

CRONICA

DÉU N'HI DO' I ENCARA GRACIES

SANTAMENT feia el company «Puck» d'indignar-se davant l'estupidesa que impliquen aqueixos incomprensibles cartells anunciant representacions catalanes en llengua castellana.

Fos un cas isolat rai!... Però l'incongruencia, l'absurde ridícol que això suposa abunda llastimosament en demostració del baix nivell intel·lectual de molta part del nostre poble i com a símptoma de covardía i de manca de convicions.

A qui satisfàn els autors d'aquests barbarismes? Què pretenen amb la seva labor, més digna de rialles per lo imbècil, que no pas de seria censura per lo anticatalana?

Que en bona hora desarrelin del séu esperit tot lo que vulgui significar personalitat catalana; serà de plànyer, serà de maleir; però una convicció, sigui la que sigui, és sempre respectable, perquè respòn a un estat moral, desviat o no, però íntegre, del que la sustenta.

Però voler servir a Déu i al diable, amoixar amb una mà i pegar amb l'altre, és d'aital meçquinesa, que causa encara més llàstima per abundar-ne casos que no pas pel perill que representa la seva existencia.

I és que això ho fan amb l'ànim de no voler descontentar a ningú i acaben per desagradar a tothom.

¿Què hi dèu haver en el cap de tantes i tantes persones que posades en el cas de redactar cartells anunciant representacions teatrals catalanes (qui diu teatrals pot traduir-ho en altres manifestacions de l'activitat) incorren en la poca solta de dir, per exemple: «se pondrá en escena el aplaudido drama catalán *X*?»

Si la seva ànima assarraída i sorda rebutja tot lo que tingui aroma i sabor de catalanitat, per què fer-ne ús, tirant aigua al vi?

Lo esmentat és la part ridícola i incivil del cas morbós que senyalem. No tindría per a la cultura catalana altra importancia que la minça que socialment es mereixin els séus autors, víctimes de la mida del patró esquifit d'anar a la que salta i ballar al to del que dongui cinc cèntims, encara que'ls hi llenci a la cara.

Però hi ha que fer esment que hi ha certa tendencia alarmant, en molta part de la nostra gent catalanista o catalanitzant, a fer ús de la llengua catalana en determinades ocasions o solemnitats.

Fullejava l'altre dia amb pena un admirable llibre publicat fa ja uns quants anys: *A traverso la Spagna letteraria, I Catalani*, den Josep L. Pagano, en el qual se fa una vibrant apología del renaixement català i dels séus homes. Es fa constatar, sobre tot, l'imperi de la llengua catalana cada dia creixent en tots els ordes de la vida social de la nostra patria, i com a contrast dolorós, l'autògraf que va al peu dels nombrosos retrats de personalitats catalanes que ilustren l'obra esmentada... està escrit en castellà!

No és animadversió a una llengua germana i per mil títols gloriosa, lo que diem. És la demostració d'una lleugeresa impossible, una falta de constancia perillosa, una manca alarmant de convicions que, començant a invadir els cimals de la cultura catalana, aniría extenent-se per tot el cos social català, amenaçant-nos de gangrena que'ns portaría a una mort deshonrosa.

El retorn de lo bilingüe en la literatura catalana: heu's-aquí l'enemic.

El bilingüe té dos aspectes: el d'aubada i el de capvespre. Beneit sigui quan floría en les produccions den Renart i den Robreño, perquè en elles era com un toc

de clarí, un raig de llum del dia que s'aixecava.

Però ara, després de l'estupenda manifestació feta en llengua catalana, a la que sols li ha mancat l'oficialitat per a esdevenir senyora i majora com qualsevol altra de les més arrelades i perfeccionades, venir amb bilingüe per a agradar als que manen i afalagar vergonyosament a qui no'ns ha d'agrair, i és raó, una claudicació a mitges i poc honrada, és un atac a la nostra cultura, que subleva i entristeix.

Primerament, perquè és un to descompassat davant de la bella florida de la nostra llengua renaixent en obres admirables i perfeccionament de llenguatge.

Revela, ademés, un oblid de la lluita sostinguda, bategant encara, per a que sigui respectada dins i fòra de casa.

És un atac al bon gust, perquè mai se farà res de bo en bilingüe, que és una de les aberracions que denigren més a un poble.

La sort és que poc ha de costar l'ensorrada d'aquesta estupidesa incipient, nascuda, com hem dit, per un miserable esperit d'anar a la caça del cèntim.

Però tots els esforços han de ser per a evitar a Catalunya aquesta vergonya.

Que no's digui més això de «Déu n'hi do» i «encara gracies», quan en un cartell en castellà s'hi anunciin obres catalanes, o quan en Montero enquibeixi un quadre en la nostra llengua en les seves revistes...

Això, setanta anys enrera hauría estat un triomf guanyat pàm a pam. Ara és una vergonya, perquè suposa un descens.

Evitem-ho i a corre cuita, perquè de lo contrari aqueixa aparentment forta civilització catalana que omple tota la passada centuria serà com aquests aparatosos Montgolfiers que s'enlairen majestuosament mentres el gas que porten dins els empeny a l'ascensió. — X.

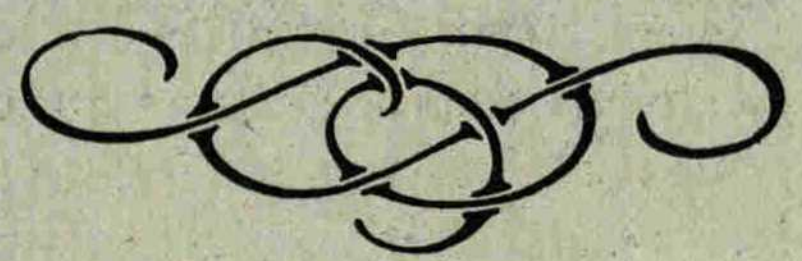

LES VIRTUTS TEOLOGALS

FE, ESPERANÇA I CARITAT

QUESTES són les virtuts que sostenen el món. Sense elles, llògicament i naturalment, aquest planeta sería un caos. Això, de primer antuvi, semblarà més propi d'una obreta dogmàtica de text que no pas per a figurar en aquestes pàgines. Doncs no, senyor. Aquestes virtuts no són únicament susceptibles d'anomenar-se teologals, sinó també poden dir-se propiament artístiques, teatrals, i més encara poden aplicar-se a l'efectivitat normal de tota manifestació d'art i cultura. Són les esmentades condicions subjectives la base de tot bon fi, en tots els ordres de la vida humana. Sense la primera, no és possible començar res; sense la segona és impossible que res tingui estabilitat en el si concepcional de l'home, i sense la tercera no res pot tenir efecte ni trascendencia.

Molt bé. Ara seré més explícit.

La falta de fè en els directors i també en els dirigits fa que els anhels dels uns i les il·lusions dels altres fallin sovint; la falta d'esperança en els de dalt i en els de baix fa que's perdi la paciencia i s'engegui tot a passeig; i, sobre tot, la grandíssima falta de caritat en tots plegats fa que res duri més enllà del temps que precisa per a secar-se l'aigua d'un ruixat d'istiu. Molts m'entendràn perfectament, però molts més, no gaire. Mes jo vui ser comprès de tothom. I ara sí que m'explicaré claríssimament.

Tots som egoistes i hauríem de ser altruistes. Al teatre, al concert, a la conferencia, a l'exposició, a la muntanya, a la mar, a tot arreu hi anem sols i hem d'anar-hi acompanyats. Sempre que volem fruir de les coses hem de comptar amb els altres. Crec que m'he explicat prou i que's podría, molt bé, acabar aquí aquest petit treball doctrinal. I jo vui assegurar que ni s'hauría concebut la paraula crisi, si tots fossim altruistes, en lloc de ser egoistes. I el que ho dubti o no tingui noció de com ha de conseguir-ho, que's faci càrrec de l'interès intrínsec d'aquest petit treball, i si no se'n sent capaç, que no vagi en lloc ni digui res. La fè, l'esperança i, sobre tot, la caritat han de ser lo que meni els nostres actes, i únicament així Catalunya tornarà a ser rica i plena.

AGUSTÍ LÓPEZ NERÍN

L'intel·lectualitat europea i la guerra

No s'ha fet esperar la resposta de l'Hauptmann a les paraules nobles i generoses den Rolland.

L'il·lustre escriptor alemany s'expressa en forma contundent, rectilinia, implacable, lapidaria.

Diu: «La guerra és la guerra: és deplorable que s'hagi perdut un Rubens, però jo sóc d'aquells que senten un dolor més punyent davant el pit destroçat d'un home que davant la perdua d'un quadre.

»No pot permetre's que parleu en to pacifista, com si els francesos ens vinguessin a combatre amb palmes, quan els canons i els cartutxos ordinaris estàn proveits de bales dum-dum.

»Ja podeu anomenar fills d'Atila als soldats de la nostra esplèndida Landwater. Lo que importa és que rompin el crudel cercle dels nostres enemics.

»És millor que'ns anomeneu fills d'Atila des de l'altre costat de la frontera que no pas que vingueu a escriure un epigraf sentimental en la nostra tomba dient-nos fills de Goethe.»

* * *

Aquestes frases vigoroses i crudels, potser les aplaudiríem, salvant inclinacions espirituals envers tal o qual nació beligerant, en el camp fantasiós de la literatura.

Ens dolen en l'ànima, com a espectadors de la més repugnant, desoladora i antihumana de les orgíes sagnantes.

No és un exaltat puritanisme, ni un lloable i just horror davant de la destroça inicua de que és teatre Europa, lo que'ns fa entristir davant d'aquesta pertorbació mental de les intel·ligencies més preclares.

És la *dêbacle* de la civilització europea lo que'ns commou i ens apesara.

Nosaltres, fills de les petites nacionalitats, que'ns hem vist enlluernats davant de l'esplendor aurífic de les grans potencies, perdem ja tota la fè, la malsana fè que teníem en els fogars de la cultura europea i mirem més amorosament, amb més respecte que fins suara, la nostra propia obra, humil i arreconada. Més de lo que convenía hem seguit els viaranys amplis i opulents d'aqueixes races constructives (!) que avui es destrocen despietadament amb el mateix selvatgisme amb que's combaten les tribus d'hotentots i nyam-nyams.

La llegenda cau i la desil·lusió ens deixa orfes de models en que emmirallar-nos.

Les runes de Lovaina i de la Catedral de Reims ens omplen de vergonya. ¿Què serà de París, què serà de Berlín, què serà de les grans capitalitats, patria de l'esperit de tots els homes que per damunt de les fronteres i de les diferencies de raça ens considerem germans per l'obra pacient dels cimalls de l'intel·ligencia de tots els países?

Europa perd l'honra i el prestigi. Ja mai més podrà ser el farell a qual llum s'il·luminin tots els pobles, ni tindrà raó ni dret d'anar a la conquesta de les races que viuen en tenebres, però que tenen un major sentit moral, per primitiu que sigui, de la seva existencia.

Dins dels horrors de la guerra inicua s'hi comprenen el pillatge, el botí d'obres d'art que passen d'un poble a l'altre com una conquesta, però respectades i ofertes, siguin de l'un o de l'altre, a l'admiració de les generacions.

Però aqueixa destrucció folla, selvatge, de la producció dels segles, és barbre i indefensable.

Els catalans hem de treure'n lliçons exemplars i enfortir-nos en la nostra cultura propia, ja que hem de trencar els lligams que'ns posen, per a ignominia nostra, a subjectar-nos, amb desmèrit nostre, a cultures que ni saben conservar el verniç aparent d'una gran mentida esdevinguda veritat per als càndids i els covards.

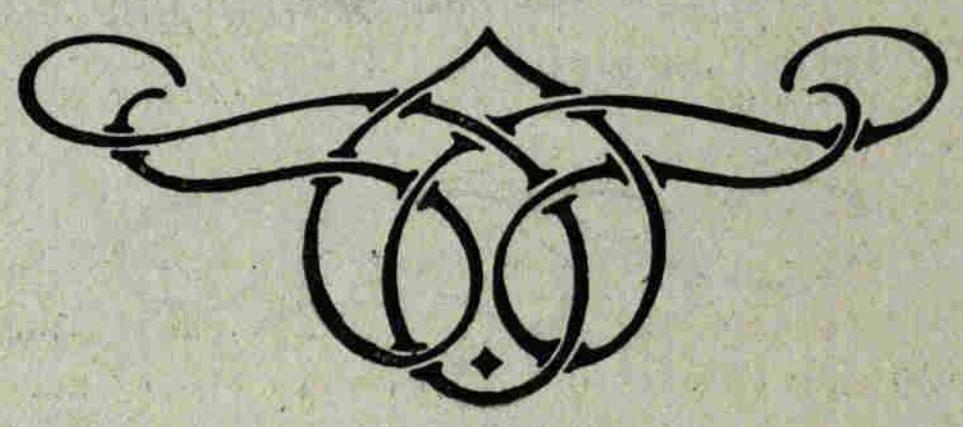

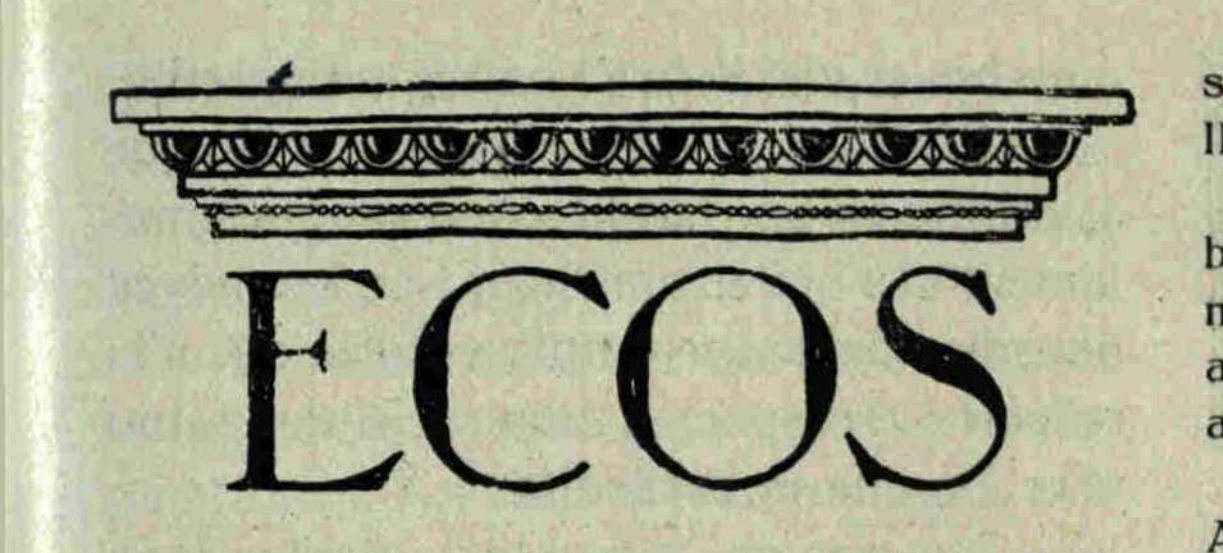

ECOS

La guerra

Les grans potencies, els *colossos* de l'humanitat, després d'esparverar el món amb la seva omnipotencia i de sorpendre per la seva força cultural, perden els estrebs, s'arremanguen de braços i esvaloten com unes marmanyeres, s'escometen com uns pinxos i s'esbocinen com tribus de selvatges.

Fins aquí la tragedia, la veritable, la bategant, la sagnant...

Fenomenal!

Ara bé el fi de festa, el sainet, la farsa, que completa el programa del dia, produint rialles o satisfacció als uns, indignació i enrogiment de galtes als altres...

Dins del món infinitament petit de les *coses d'Espanya* també es posen en contacte dos *colossos*, però fraternalment.

L'*Enrique* Borràs, l'*únic* (quina dissort!) encaixa la mà amb en Belmonte, el *fenómeno*.

Entente de dos genis nacionals... Al·leluia!... L'art de l'un completarà el de l'altre i l'unitat ibèrica en pervindrà en augment de prestigi, fortitut i en venciment d'aspiracions espuries.

El Teatre i la Tauromaquia es donen la mà. L'alternativa és completa, si no ment una interessant fotografía publicada en el nostre confrare *L'Esquella de la Torratxa*.

Quants d'adagis i frases fetes, massa mortificants, potser, però justes, ens vénen al pensament per a vessar de la ploma! Però, què diable! El fet ja's porta el comentari. Si algún n'hi manqués, n'hi ha prou amb que se sàpiga que l'*Enrique* Borràs, en aquest connuvi, cobreix la seva testa amb el clàssic *cordobés*.

Nosaltres, davant d'això, girem el cap i exclamem: Ex, quin fàstic!

I la nostra ànima entona, de cor endins, amb rabia, el rescoble d'*Els segadors*.

Un artista catalaníssim

Hem visitat el taller d'un gran artista, d'un català eminentíssim, qui amb la seva joventut porta esponerosa florida d'un art també jove, ben original: en Mariàn Andreu.

Té el bagatge preparat per a traslladar-se definitivament a París. La guerra posa un compàs d'espera a la seva marxa, però aquesta és decisiva. Mes no se'n va l'Andreu, a París, en castellà o en francès, sinó en català.

El sorprengué:em en plena execució d'una labor immensa, imponderable. És l'obra que immortalitza a un home i honora una raça. Fa tres anys que hi treballa. Altres tants li fan falta per a dur-la a terme.

Qui se'n gaudirà? Amargament diu en Mariàn Andreu, amargament ho sentim nosaltres: Qui em pagui no més que el treball i l'esforç: el mèrit va de banda.

I ell i nosaltres comprenem que a Catalunya es vessa en toros lo que precisa per a que's quedin a casa obres com la que crea l'Andreu.

Li demanem un favor per a l'art dramàtic català. Sorpresa? No, perquè ja hem convingut en que el teatre ha de ser la fusió de totes les arts.

En Mariàn Andreu diu que sí, generosament, sense fer-se pregar ni demanar explicacions.

— Encara que allunyat de la vida del teatre, de la que'n soc profà i no hi milito, em veuré honorat en contribuir a l'enlairament del teatre català, fent com a espectador patriota lo que al séu torn pertocaría als més obligats a defensar-lo i enlairar-lo.

Això ens digué en Mariàn Andreu i això ens diuen, i és un conort, els més estranys a les coses de l'escena.

I si no ho diguessin de paraula, ho interpretaríem amb les seves obres.

L'èxit de "Maruxa„

Com cinc o sis vegades dèu dir-se en aquest número que *Maruxa* ha estat un èxit gros, entusiasta. Nosaltres no som pas dels que menys intervingueren en l'ovació tributada an en Vives la nit de l'estrena.

Però això no vol pas dir que trobessim oportuna aquella manifestació amb que acabà l'odissea den Vives aquella nit.

Si la manifestació hagués estat espontània, molt bé, i fins ens hi hauríem enganxat. Però es veia massa que allò era una moixiganga preparada per l'empresa, amb la col·laboració dels *cabos* de *claque* i de comparses. Aquelles atxes de vent que flamejaven en dugues fileres com una processó, fent un paper ridícol sota el fanals elèctrics de les rambles, feien perdre tota la gracia a la manifestació, a la qual no hi mancava més que un cartell gros al davant (portat per un home montat a cavall encara millor) que ostentés la següent llegenda: *Teatro Novedades: «Maruxa», gran éxito que ha sorprendido a la misma empresa.*

Efectivament: de lo sublim a lo ridícol no més hi ha un pas: el que va des de la *platea* del Novitats al carrer de Casp.

I en Vives devía evitar donar-lo.

PARLANT AMB EN JOAQUIM MONTERO

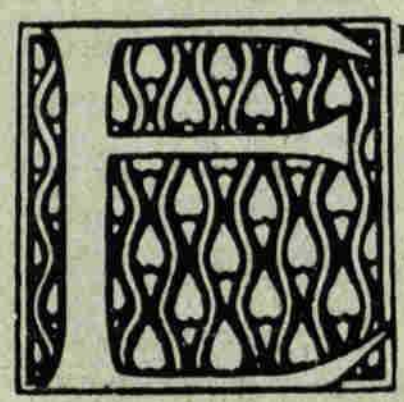

EL popular i singularíssim actor va dir-nos :

— Ja hi tornem a ser; però aquesta vegada vinc armat.

— Vol dir que hi haurà guerra? — preguntàrem nosaltres.

— Ja ho crec que hi haurà guerra, però aquesta vegada serà «guerra enciclopèdica», que diu en Rusiñol en els séus *Savis*.

— Si així succeeix, ja sé qui guanyarà, perquè d'actors documentats com vostè no se'n coneix d'altre.

— Mercès per la flor. Però no crec que EL TEATRE CATALA opini així, ja que en algunes ocasions...

— EL TEATRE no li ha negat mai els mèrits inagotables que vostè posseeix. Lo que sí ha fet és criticar-lo, si a voltes vostè, sigui per exigencies de la *taquilla* o per lo que's vulgui, ha empleat malament el séu talent.

— Oh, és que és molt bonic mirar-se els toros des de la barrera. A molts dels que m'han criticat voldría veure'ls al meu lloc... Però fugim-ne d'aquests records i anem al «record» que'm proposo batre aquesta temporada.

— Vostè ha dit que hi venía armat, no és això?

— I és ben veritat; miri's: el dia de l'inauguració descarrego dos trets : *El vendedor de pájaros*, arranjament de l'italià, i *Quand l'amour meurt*.

— I per què el títol en francès?

— Perdoni, però m'he proposat no explicar a ningú els mòbils que m'han portat a escriure'l així. És un secret de familia.

— No se'n desfaci, que jo ja'n tinc prou amb haver vist l'obra i haver-me agradat.

— S'hi ha fet lo que s'ha pogut. Lo que sí voldría és que ningú s'ho prengués malament si s'hi veu satiritzat : en les meves parodies del teatre català voldría que s'hi reflectés el respecte i admiració que sento vers els autors escarnits.

— No crec que ningú hi vegi altra cosa que això... i el bon humor de vostè... I per a després d'aquesta revista, què?

— Després d'aquesta, ja'n tinc una altra de preparada, que l'Iturmendi acaba de posar en nèt, perquè aquesta temporada no penso escriure les obres després d'estrenades, com vaig fer l'any passat.

— Vol dir que'm compta el més just?... Faci'm bon pes...

— Sols li diré que he deixat de banda una revista, amb la qual volía començar, per excés de material... i per por de l'autoritat governativa.

— Ja estem així?

— No's pensi res d'immoralitat: l'obra a que'm refereixo podría haver estat amonestada per considerar-la poc neutral.

— I es titulava?...

— *El dios Marte*.

— Sí que'l títol és de mal auguri.

— El títol? No li sé veure.

— Sí, home: recordi aquell adagi castellà que diu : «Ni en viernes ni en *martes*...»

— Veu?... Si això jo ho digués en una comedia meva, vostè sería el primer de reventar-me el xisto.

— I amb molta raó... És a dir que una revista bèlica, eh?

— Jo m'hi havía col·locat un petit monòleg, que'l deia un municipal consultant el mapa d'Europa i fent saltar les banderetes com aquell que juga als escacs, que cregui que hi vaig abocar tota la meva ciencia geogràfica.

— I vol dir que no 's podría aprofitar?

— Qui sab?... De moment he col·locat l'exemplar damunt d'un grapat d'obres que m'han portat per a llegir, a fi de que cada vegada que intenti fullejar-les topi amb la meva.

— I vostè farà bé, com bé feia el cèle-

bre potecari d'Olot. Per més que, parlant seriament, jo ja'm penso que si les obres de que parla estessin bé, no estaríen per llegir encara.

— I aquesta és la veritat. Que'm portin bones obres i veurà com jo retiro el meu repertori; i serveixi d'exemple *La Baldirona*, i cito sols aquesta per no fer omissions al citar-ne d'altres. Ja ho sé, ja, que me'n porto fama de pensar com pensava aquell Juan Palomo del conte.

— Faci-ho com vulgui, que sempre se trobarà criticat... I pensi amb aquell conte baturro de l'home i el burro.

— No recordo...

— És el conte aquell de l'home que anava carregat amb un gran sac al coll, conduint per les riendes al séu burro, qui el seguía gentilment.

— Ah, ja! I un que ho va veure va dir: «Que és tonto aquest home! Va carregat ell, i el séu burro, mira-te'l, sense pes de cap mena.»

— I allavores l'home, comprenent que l'altre 'l criticava amb raó, va pujar, amb la seva càrrega, dalt del burro.

— I al veure'l un altre home, va dir : Que no te'n dones vergonya de carregar el burro d'aquesta manera?

— I aquest és el conte, amic Montero. I cregui que, per a ser criticat, val més que ho sigui per anar a cavall que per anar a peu...

— Anem a dir, per això, que no tot són espines; també me n'he endut alguna floreta; la Premsa, en general, m'ha tractat bé; el públic, el meu públic, m'ha acaronat continuament; els meus companys de l'elenc han cooperat amb totes ses forces a la meva acció... Què més puc demanar?

— Que les revistes d'aquesta temporada tinguin la mateixa sort que aquells populars *telons*, que marcaràn una fita en l'historia del teatre barceloní.

— Per ara, de la primera que he llençat no n'estic gens descontent.

— I el públic tampoc. Però vostè havía parlat d'una altra obra que havía estat entregada al copista...

— Sí; és la que preparo per a... quan hi hagi ocasió, perquè de primer voldría donar sortida a *Els punxa-sarries*, den Rusiñol i del mestre Esquerrà.

— La conec aquesta obra i auguro un èxit per a son autor i per a la companyía.

— Tinc altres obres catalanes promeses, que no les vui anunciar fins que me les portin. Ja sab la meva predilecció per les obres catalanes.

— Sí; però aquest any tindrà més competencia que l'any passat.

— Ah, ja! Ho diu per aquests putxinellis dels «quatre gats», que se m'han posat aquí al davant fent teatre català?

— Per aquests i per altres que si bé no parlen el català amb llengueta, tenen llengueta per a parlar del teatre català.

— Confesso, amic Bonavía, que és una mica enigmàtic això que'm diu.

— L'enigma és desxifrarà al final de la temporada.

SALVADOR BONAVÍA

HORA DE SOL

Avui, en el jardí, jugaven els infants;
les branques devenien de sol clapotejants;
el regalim de llum sobre les testes queia,
i els arbres pareixíen una parra soleia.
Una donzella clara al joc s'ha mescolat
i una novella llum aixís ens ha portat;
però com ella tant divina resplendía
el sol, darrera els arbres, confós s'avergonyía.
Una claror de joia ens feia els ulls brillants
i ens-e sentíem l'ànima com els petits infants;
i en aquell nostre joc hi havía tal frisança,
que fins els claps de sol venien a la dança.
Després, una profonda fadiga ens ha vingut;
llavores la donzella cansada s'ha segut
i ha pres un bell infant sobre la falda càlida
i li posava un bes damunt la cara pàlida.
Però els demés infants se n'han engelosit,
i jo sentía enveja de no ser més petit;
i com que la donzella d'açò s'atalaiava,
els llavis de l'infant arràn del sí posava
i reia de l'anhel ardent que m'ha vingut,
que era el suprem anhel del temps de joventut.

JOAQUIM FOLGUERA

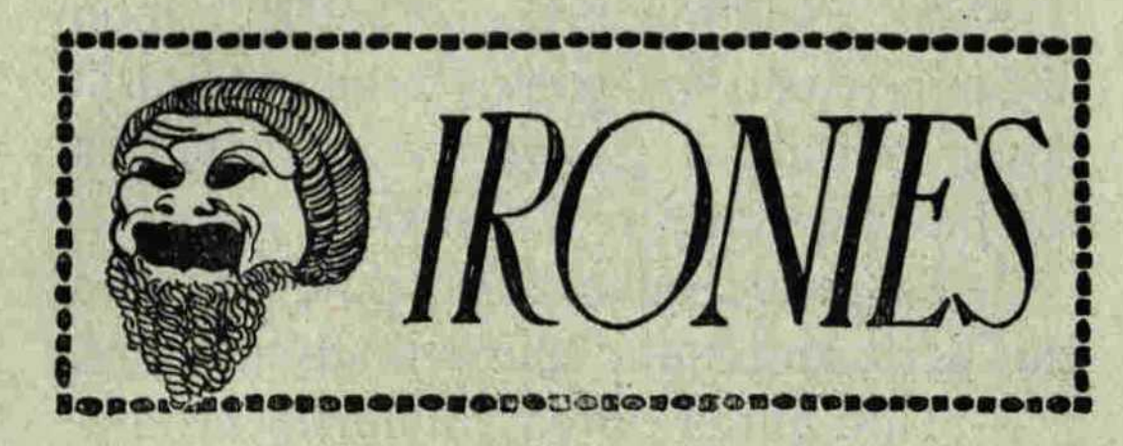

Un dels més perillosos enemics del Teatre en general, i no dic del Teatre Català per a que no sembli que pretinc justificar amb intrincades escuses la seva actual ausencia, és la «murmuració.»

La murmuració és una mena de «baccillus» que s'infiltra en tots els cossos i el séu efecte deplorable se produeix igualment de teló enfòra que de teló endintre, establint una mena de relació del mal que empobreix, corromp i anula la vida del Teatre.

El mal, de teló endintre, és de tots els temps i de tots els països, i tant humà, que hem d'acceptar-lo resignada i dolorosament com inevitable. Lo que'ns diuen els nostres pares d'aquells temps en que els actors del Teatre Català eren com una mena de familia en la qual tots s'estimaven i respectaven, és molt bonic de creure, però ens ho desmenteixen fets i anècdotes que arriben a nosaltres per altres conductes i en els quals el nostre maliciós esperit analític hi veu ja els símptomes del mal que ara domina tant fermament.

El que un actor vegi en un altre actor l'ombra que ha d'anular-lo; el que un autor en un altre hi pressenti la competencia, és, si no llògic, humà; tant poc magnànima i petita és l'ànima dels homes, sien comerciants o artistes!

Però lo que cal evitar és que'l mal trascendeixi telò enfòra; que s'encomani a les multituts creientes, destruintles la fè que té posada en llurs ídols, puix de la propagació o goriment d'aquest mal depèn la vida o la mort del nostre Teatre i de tota mena de teatre a Barcelona.

Es llastimós que les petites rancunies que's puguin tenir dos actors, arribin al públic i el divideixin en bàndols i li facin créixer apassionaments infructífers i contraproduents; és més llastimós encara, més immoral i suicida, que les diferencies de dos autors degenerin en insanes murmuracions i que aquestes arribin, com dissortadament passa, al públic, el qual veu als séus Deus convertits en ídols de fanc qual fama pot posar en entredit impunement, barbrament, per a major devastació del mal.

Aquest nostre poble, que foll d'admiració es daleix per tractar de tu als artistes, que s'il·lusiona escoltant-los en la vida ciutadana, que sent la viva emoció de tocar-los un fil de la roba que cobreix la seva carn mortal, més que la fruició d'assimilar-se l'ànima llur està admirablement preparat per assimilarse la llevor del mal i estimbar-se de les més grans altures als més baixos i corruptes fons de murmuració.

Per això cal imposar-se per part de tots una severa conducta i reprimir la propagació de tal malvestat.

Que la superioritat dels uns sobre els altres se demostri amb fets i no amb paraules malicioses i destructores; que els odis, les rancunies, les enveges i les diferencies sien llevat que fecondi l'esperit dels artistes i els impulsi a assolir una major perfecció en les creacions per a les quals els Deus els tenen escollits. Desoim tota paraula, tot blasme, tot calificatiu que's murmuri en veu baixa a les nostres orelles en detriment de qualsevol dels nostres homes, i llencem a la vergonya qui tal faci, per alt que sia el lloc que ocupi, que no serà digne d'ocupar-ne cap qui pretengui sostenir-s'hi destruint el prestigi dels altres.

PUCK

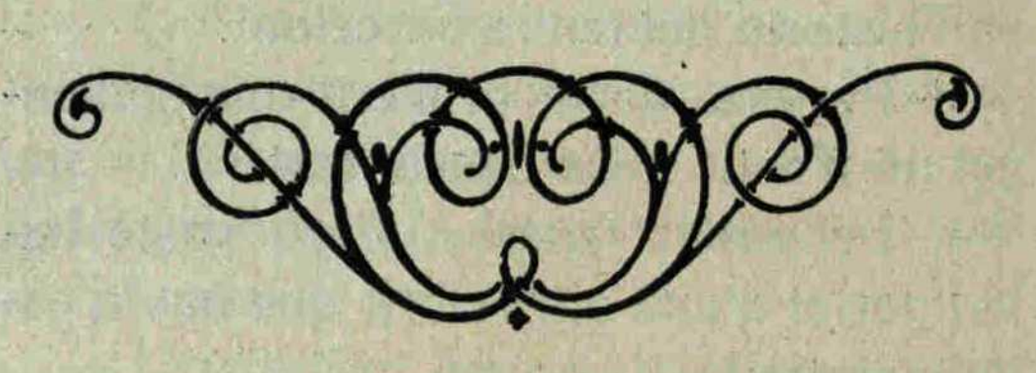

Romea. — Segueix la companyía de l'Enric Palacios representant les obres més populars del repertori del *género chico*. Per a cridar un xic l'atenció del públic, la Pastora Imperio ha pres part en la representació de *Las musas latinas*, representant-hi el paper d'«Espanyola». Però a la Pastora, tant com Déu l'ha posada al món per a ballar balls típics d'Andalusía, no li ha posada per a cantar ni recitar. I l'interpretació que ella fa de l'aludit personatge se ressent d'aquest defecte.

Novitats. — *Maruxa* ha constituit un èxit franc, entusiasta, pel mestre Vives, el qual ha demostrat, en la seva darrera producció, que ha arribat a alcançar, en l'art musical aplicat a les produccions escèniques, una mestría incomparable amb els compositors espanyols contemporanis.

Per a en Vives ja no hi ha secrets a descobrir en la composició ni en l'orquestració. El séu treball és ferm, sòlid, definitiu, S'aguanta des del preludi del primer acte fins al final de l'obra sempre en la mateixa tensió, sempre en la mateixa força. Si el públic de tant en tant interromp amb els séus aplaudiments la representació, no és perquè la pàgina aplaudida sigui superior a les demés: és perquè no pot contenir-se i allí aont li sembla que'l séu picament de mans destorbarà menys l'encís, allí esclata, xardorós, estentori.

El primer acte se sosté tot ell armoniós, ple d'encants i sutileses d'orquestració. La cançó de «Rufo», d'un aire còmic suavíssim, fóra prou per a acreditar a un músic. I altre tant pot dir-se del duu de «Pablo» i «Rosa», aont la cadencia musical reflexa el moment apassionat, voluptuós, de la tiple, amb incomparable riquesa de matiços. I no menys bella és l'entrada de «Maruxa» quan ha perdut l'anyell, i el quartet que la succeeix.

Però allí aont el mestre ha donat una arrogant prova del séu talent, arribant a entusiasmar el públic, és en el preludi del segón acte, aont s'hi sent tota la força de l'estre musical del séu autor, la seva inspiració prodigiosa que'l deixa jugar com ell vol amb les notes i treure els efectes més bells d'armonía i orquestració.

Cal consignar també, d'aquest segón acte, l'escena de la carta entre «Maruxa» i la senyoreta i la grandiosa comparsa que per un moment omple l'escena d'estridencies, amb música plena de llum, de color i d'ànima, quelcom selvatgina per la seva mateixa força de teatralitat i d'ambient. Després d'aquesta escena, en Vives ha trobat efectes vigorosos en la descripció de la tempesta que la succeeix.

No s'entengui pas que el senyalar aquests fragments de *Maruxa* sigui per considerarlos superiors al conjunt de l'obra. Si ho fem és perquè per la seva grandiositat dintre el genre a que l'obra pertany (una mena de *género chico* dignificat — i que no permet a un autor de la talla den Vives evidenciar tot el séu talent, perquè ell és molt superior a la categoría del genre) els esmentats fragments se destaquen sobre els demés de manera visible fins pel gros públic. Però la partitura és tota ella un prodigi de belleses,

DE L'ESTRENA DE «MARUXA»

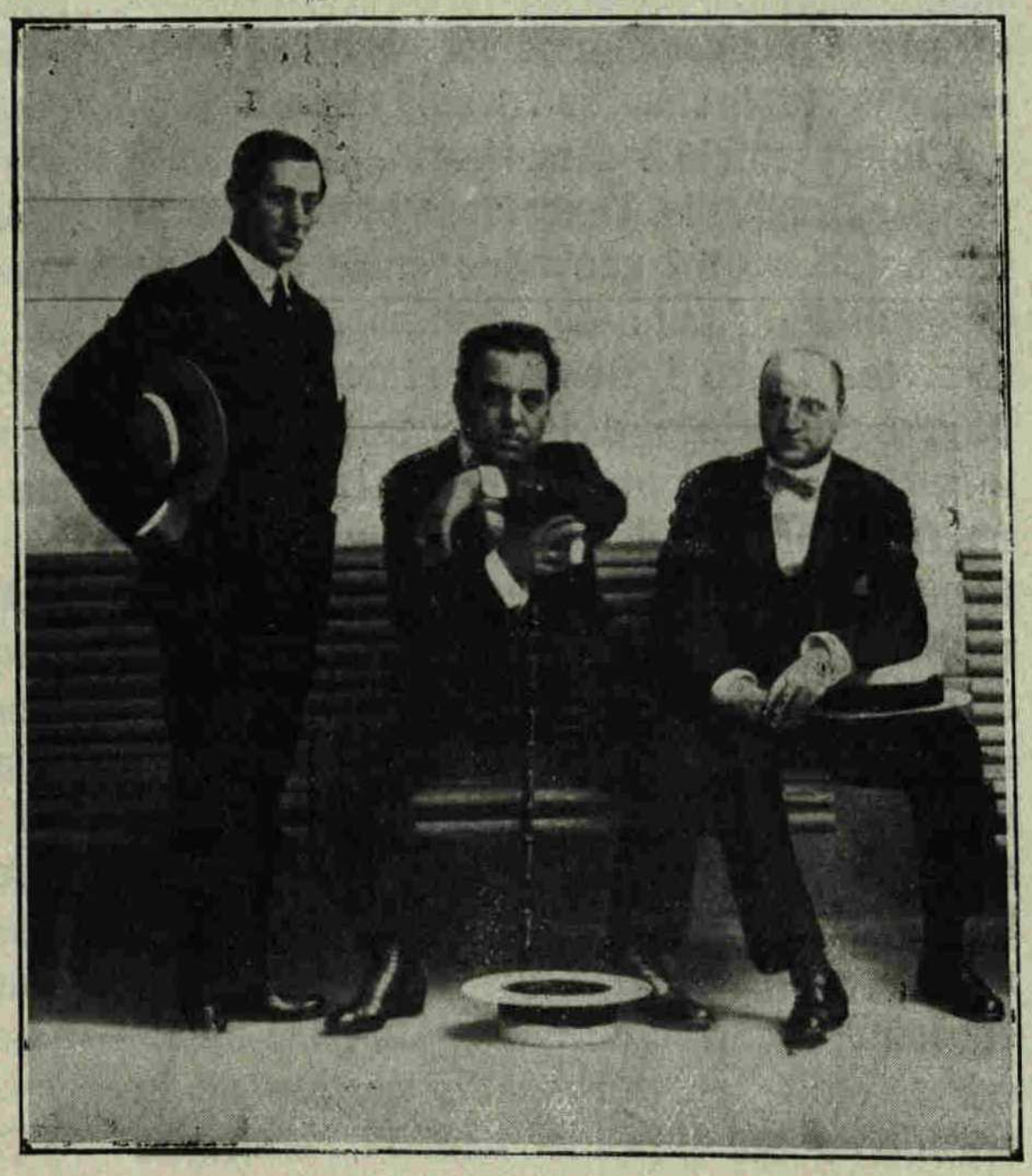

En Bergés, en Vives i el director de l'orquestra mestre Ventura

DE L'ESTRENA DE «MARUXA»

Els intèrprets: (De dreta a esquerra) senyoretes Lluró i Betore, senyors Genovès, Banquells i Ferret Fots. Fustero

brollant per tot l'inspiració del mestre, pròdiga i fresca, bella ofrena que li hem d'agrair perquè ella significa el triomf d'un compatrici nostre.

I tot això conseguit amb un llibre indigne, insubstancial, mancat de tot valor teatral i literari a jutjar per alguns versos que arribàrem a percebir clars en l'assaig general.

L'interpretació fou meritoria per part del senyor Banquells, l'excel·lent baix que tantes batalles du guanyades entre els séus compatricis. Apunti-se'n una altra. Les senyoretes Lluró i Betore lluitant amb dos papers superiors a les seves condicions d'actrius. Cantant saberen mantenir-se i fer-se elogiar. Molt bé en Genovès, el distingit tenor, qui hem vist que ha avençat molt en geste i expressió des de l'any passat, i en Ferret, un jove baríton que no coneixíem i que arribarà molt amunt si conserva la mateixa fe en l'estudi que amb ocasió de *Maruxa* li hem pogut apreciar. Els chors i l'orquestra, sots la direcció del mestre Ventura, molt justos. La direcció escènica, a càrrec de l'amic Bergés, impecable. Molt ben portats els efectes de la sortida del sol al primer acte i la tempesta del segón.

Lo que és detestable, impropi del Novitats, de l'empresa que l'explota i de l'obra den Vives, és el decorat: complicat, enrevessat, *aplics* per tot arreu per a tapar forades, i, sobretot, desproporcionat amb l'amplitut que'l pintor s'ha pensat donar-li.

El del primer acte, que en Vilumara o en Moragas i Alarma o en Junyent hauríen senzillament resolt amb un *teló* i tres *rompiments*, el pintor del Novitats l'ha resolt amb un farciment de fusta, de construccions i de rampes... que val més el farciment que'l gall.

Això no parlant d'aquells primers termes, completament desdibuixats, ni d'aquell costat esquerre, pel que puja una drecera per a anar al cel, ni del fons, amb unes muntanyes que essent enxiquides a copia de voler donar idea de llunyanía, semblen la conxa de l'apuntador.

La del segón acte és pitjor. Cal una descripció, també? No.

El mestre Vives, obligat a parlar, digué quelcom que si ell volgués realitzar podría ésser un fet: que l'any de l'Exposició, Catalunya dèu donar en català una prova del séu art musical.

Això, dit per qui, com en Vives, és un dels primers conreadors d'aquest art, produí al nostre esperit una esperançadora emoció.

Sobre lo mateix haurem d'insistir un altre dia.

Apol. — Tal com prevèiem, el públic d'aquest teatre va complaure's amb la presencia de la Caparó davant séu, a la qual aplaudí amb entusiasme.

La Duquesa de La Valliere i *Los dos pilletes* han omplert els cartells d'aquests dies, anunciant-se per a avui canvi de programa, el qual no sabem en que consistirà a hores d'ara.

Còmic. — L'empresa d'aquest teatre ha tancat en sec malgrat l'estrena de *La España*

de pandereta, obra que, com profetitzàvem, no és res monumental. D'aquesta en parlarem al ressenyar el debut de la companyía del Nou, aont obtingué una millor interpretació i presentació que en aquest teatre.

Nou. — La companyía den Vega ha començat amb bon peu les seves tasques en aquest popular teatre. La gent omplí de gom a gom la sala el dia de l'inauguració i els dos o tres dies següents, no mancant-n'hi tampoc en les funcions successives.

La España de pandereta, lletra den Moncayo i música den Penella, és, tal com sospitàvem, una revista més de les que fien l'èxit en els trajos, en la llum i en el decorat, però sense que hi hagi la menor originalitat en el llibre ni en la música, les quals recorden totes les obres del genre que's venen fent d'uns anys an aquesta banda, amb l'agravant de que l'assumpte d'aquesta no pot ésser més denigrant per a Espanya. Ai si fos en català aquesta obra!

L'empresa, amb tot i posar l'obra de *baratillo* — les decoracions són de mitja dotzena d'aprenents d'escenògrafs — ha volgut que la mateixa entrés pels ulls al públic i en part ho ha aconseguit, puix per acontentar als concorrents a la mena de teatre que's cultiva al Nou, amb pocs esforços es consegueix.

Les germanes Taberner han estat rebudes pel públic del Nou amb l'afecte amb que's retroba una amistat vella.

Per a divendres estava anunciada l'estrena d'*El Tirano* i per a dimars vinent la de *El alma de Garibay*.

Soriano. — En Montero ha obtingut l'acollida que era d'esperar del públic del Soriano. Estrenà *El vendedor de pájaros,* arreglo d'ell, d'escàs interès, i *Quand l'amour meurt,* revista que és una continuació dels séus ja famosos *Telones* i que el públic celebra rient-hi, lo qual vol dir que s'ha aconseguit lo que l'autor se proposava.

Potser peca d'una mica massa llarga.

La música, del mestre Monserrat, força escaienta.

En l'interpretació, a més de l'èxit personal que en Montero té en una diversitat de tipus, cal remarcar el treball de la Montoro, la Xatart, l'Arrieta, en Mir i l'Oya.

La presentació dolenteta.

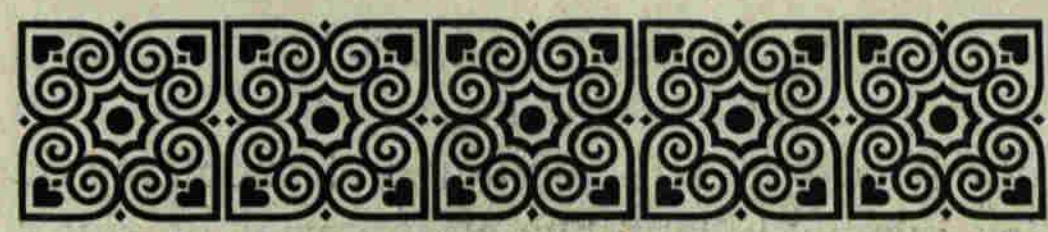

COM S'EVITA EL FOC EN LES DECORACIONS

El material en que estàn pintades les decoracions, aquests palaus, aquests carrers, aquestes arbredes de tela i paper, és un constant perill degut a la seva combustibilitat. Gran part dels incendis en els teatres provenen dels escenaris, que no són més que uns caus aont dormen entafurats els objectes que sembla esperin el misto d'un fumador distret o negligent per a convertir-se en espantosa foguera que transformi esplèndides i brillants obres d'art en cendres i en no res.

Es clar que amb el teló metàlic en la boca de l'escena s'ha evitat moltes vegades que les flames s'extenguessin famolenques vers el públic, però l'enginyós i senzill deturador de la voracitat del foc no evita pas la perdua de tot lo que's troba amagatzemat en l'escenari. La qüestió estaría en reduir a lo mínim la propensió de les decoracions per a inflamar-se.

A l'Anglaterra és obligatoria l'ignificació de les decoracions. Mme. Sarah Bernhardt, en una de les seves *tournées* per aquell país, va veure's obligada a sotsmetre les seves decoracions a un procediment que, per cert, les va destruir completament, degut als ingredients que s'emplearen.

A la Comedia Francesa també sotsmeten les decoracions a l'ignificació, però en canvi no és obligatorien l'Opera.

Ja s'havía utilitzat temps enrera un procediment que no era pas del tot còmode.

Se feien servir els silicats, fosfats i sals amoniacals, però tant detestables eren els uns ingredients com els altres.

Utilitzant la tela, les tintes se descomponíen, els ors preníen uns tons verdosos pobres. A més de l'alteració dels colors, costava molt de secar-se la tela, i algunes vegades, en el taller, el pintor se veia obligat a deixar per terra la decoració durant molt temps sense poguer, naturalment, moltes vegades, començar altre treball. I lo més graciós d'això era que després s'enceníen amb la mateixa facilitat.

Fa alguns mesos — a primers de Juliol d'aquest any — va nomenar-se a París una comissió per a que estudiés el problema de fer menys inflamable el material de que's composen les decoracions.

La comissió era formada pel director del Laboratori Municipal de París, un enginyer civil, un professor de la Sorbone, un professor de l'Escola de Física i Química de París i els pintors escenògrafs Amable, Bailly, Jusseaume, Mouveau i Simas.

En el dictamen que va publicar la susdita comissió deia que tractava de transformar les materies combustibles i inflamables en materies més o menys combustibles, això sí, però ininflamables, car el perill no era pas el foc, si així es pot dir, sinó precisament la flama.

A més, en l'esmentat dictamen, deia la comissió que després de proves repetides i convincents, el borax i l'àcid bòric barrejats amb proporcions convenients donaven, de totes les sals estudiades, el millor i el més inofensiu resultat.

El teixit, després de l'operació, queda tant resistent com abans; les teles s'asseguren de la mateixa manera i els colors resten intactes. De vintivuit empleats en les experiencies, solament dos, la laca geranium i la laca blau de llum, les quals poden ésser substituides per altres, sofriren alguna alteració.

El preu de cost de les teles així preparades és poc més car.

Fóra convenient que aquí es pensés en preveure qualsevol accident dels que sovintegen en els teatres i provenen casi sempre de la facilitat amb que les materies amagatzemades en l'escenari són suceptibles d'inflamar-se.

FONTANA

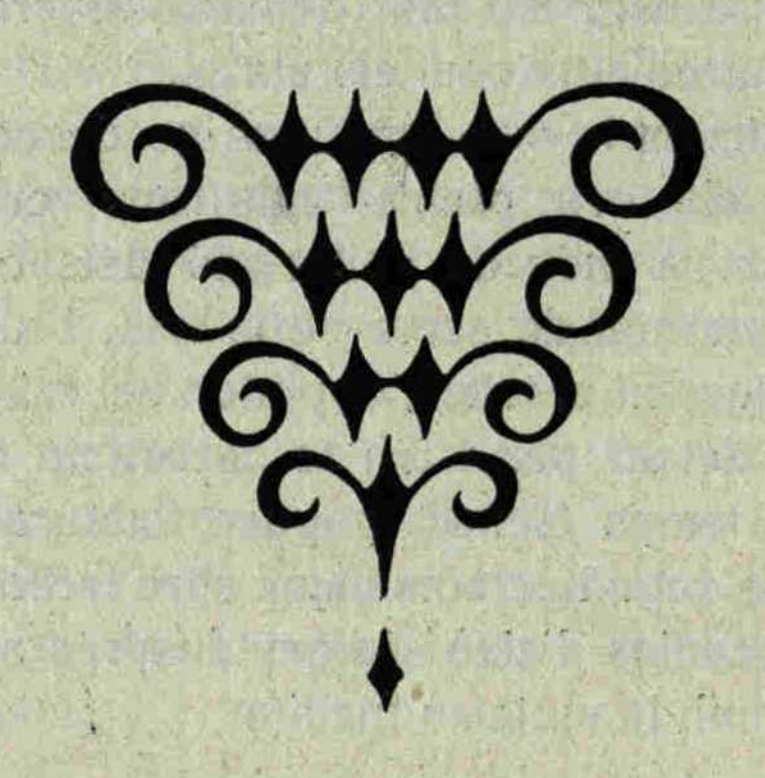

PRODIGALITAT DEL TEATRE CATALÁ

A PROPÓSIT DE L'ESTRENA DE *MARUXA*

El nostre estimat confrare *La Veu de Catalunya* ha publicat, a propòsit de *Maruxa,* una bellíssima crítica, la millor i la més justa de totes les que s'han escrit sobre la mateixa obra.

En ella s'hi fan consideracions tant atinades i d'un interès tant viu per lo que fa referencia al nostre teatre, que no ens podem abstenir de copiar-ne els principals paragrafs.

Diu així el cronista, qui firma «Substitutus»:

«És curiós: irresistiblement, sense fer-hi atenció, la ploma se'ns n'ha anat a posar al cap d'amunt d'aquesta revista el rètol «Teatre Català». I, no obstant, l'ambient de l'obra és de Galicia; i, no obstant, la forma d'expressió és castellana.

»Tant se val. *Maruxa,* tal com ha anat al triomf en l'escenari de Novitats, és Teatre Català. Català n'és l'autor, catalans són els principals elements de la companyía que l'interpreta, català és el públic que l'aplaudí, català el local, catalana l'empresa... Tot català; tot fòra la lletra, que és la cosa més insignificant del món i que qualsevol autor català — el més humil — superaría. L'èxit de *Maruxa* és, doncs, un èxit català. Per això la manifestació que's prepará al mestre Vives i l'ocompanyà al resplendor de les atxes de vent a través del cor de Barcelona, perdé totseguit el caràcter de reclam d'empresa per a convertir-se en manifestació catalanista; per això — malgrat els aplaudiments que una part no catalana de la concorrencia dedicà an en Vives pel fet de no ésser catalana la lletra de l'obra — el crit que més sovintejà

durant el curs de la manifestació va ésser el de «visca Catalunya!» La qual cosa es comprèn, car en *Maruxa* la lletra es redueix al detall més insignificant. Fins arriba a semblar meravella que en Vives hi hagi trobat motiu d'inspiració per a dos copiosos actes de música plena.

»Figureu-vos un ambient rural; un pastor i una pastora; un senyoret i una senyoreta... El senyoret s'agrada de la pastora; la senyoreta es complau en el pastor. Però el pastor i la pastora, que s'estimaven..., etc., etc. Ja se sab que'n tractant-se de pastors, com en tractant-se de molts altres estaments, les aigües van cap allà ont han d'anar i tot s'acaba proclamant la dita «cada ovella amb sa parella». És la vida, que deia aquell.

»Se tracta, com veu el lector, d'un país de ventall, però d'un país de ventall fet amb motllo.

»Trista estrella, la den Vives! Ell prou és un gran músic, però l'ambient en que viu no li ofereix cap producció literaria que correspongui al séu talent. I quan l'etzar no li dóna una *Gatita blanca*, li ofereix una *Generala* o una *Maruxa*. Ventura que de tant en tant la sort li proporciona — i encara, amb perdó dels meus admirats Quintero, no és pas una galàn sort — alguna *Anita la risueña*. I heu's aquí com un gran mestre català, pel séu sol prestigi, atura a Castella la bancarrota d'un genre que no pot sentir i que sense el séu concurs ja tal vegada fóra mort, a la vegada que contribueix a iniciar l'adaptació a la llengua castellana d'un altre que sovint ha fracassat: el de l'obra cantada sense intermedis de declamació. Perquè en Vives salvà de mort segura el *género chico* i gracies al concurs den Vives pot entreveure's en la llunyanía l'òpera castellana que inutilment s'ha intentat tants cops. I encara hi haurà qui digui que Catalunya no és generosa. Generositat és poc; prodigalitat, hem de dir.

»En l'estrena de *Maruxa* jo'm complavía imaginant que l'obra era catalana d'origen i, literariament, molt millor. Ho hauría estat, no hi ha dubte. Però tot imaginat-m'ho, pensava que tal vegada molts dels que aplaudíen perquè venía de Madrid, no l'hauríen aplaudida amb tant d'amor. Modestia pura, car aquí hi ha gents que per a apreciar les bones coses que posseim, necessiten que's vinguin consagrades de fòra. I això si que és cosa amarganta. Però tot s'arranjarà i els artistes que no hagin perdut del tot l'amor a Catalunya aniràn acudint de nou a la palestra quan la vinguda d'un instant suprem exigeixi llur cooperació a l'obra comú.

. . . . . .

»D'abans d'aixecar-se el teló fins que cau al final del segón acte, l'espectador se sent breçat per l'inspiració del mestre.

Les onades d'armonía munten, planen, llisquen, tornen a muntar. I a través d'elles fulgura el geni ibèric i entre els matiços d'aquest i malgrat l'ambient galaic que serveix de fons a *Maruxa*, el català s'hi entafura arreu. No en va conserva en Vives, malgrat l'ambient que'l volta, l'esperit català que va inspirar-li aquella obra mestra de sentiment de patria que se'n diu *L'emigrant*.

. . . . . .

»I sempre, sempre, en els moments vius i en els llangorosos, en els tons brillants i en els pàlids, en els plens de l'orquestra i en les melodíes a les quals serveixen de fons, l'obra den Vives resulta substanciosa. La frase musical s'aixeca, flameja en l'aire, espatega uns cops, s'escorre en altres, palpita sempre. És l'inspiració que la porta, i és l'inspiració del músic sol. Per això hem posat al cap d'amunt d'aquesta revista el rètol de «Teatre Català»; per això quan en Vives fou obligat a parlar per l'ovació més extraordinaria que hagi obtingut cap músic de teatre a Barcelona d'uns anys an aquesta banda, ens produí una esgarrifança de joia el séu crit d'esperança per a l'art musical de la terra.

»Perquè ell mateix senyalà la data pro-

picia per a donar-li impuls decissiu: la de la vinenta Exposició.

»Que's preparin, doncs, a l'obra tots els artistes catalans de tota mena escampats arreu del món; que compareguin tots a Catalunya, com han comparegut a les terres d'aont són fills tants i tants homes dels que actualment han perdut la vida o se la juguen en els camps de batalla; que pensin que si hi ha qui mor per la patria, no és pas tant gros sacrifici cedir una part del benestar present per a contribuir a la grandesa futura.

»I pel que toca al teatre líric català, be el podrem fer gloriós: tenim músics, tenim actors, tenim autors. Perquè de *Maruxes* aquí són molts els que'n podríen escriure. Doncs no manca altra cosa sinó una mica d'esperit en les empreses i estimular en el públic un instint de conservació que ara sembla no tenir.»

Un amic humorista

Un amic ens escriu que és una llàstima que els alemanys hagin destruit una obra d'art d'un valor tant immens com la catedral de Reims.

És veritablement de doldre aquesta barbaritat, que no pot admetre's en nom de cap dret ni en nom de cap necessitat i que és increible que's cometi per homes que's tenen per civilitzats.

L'amic comunicant acaba la seva carta fent una proposició amb la qual ja estem un xic més d'acord. Diu:

«Podíen fer tasca més meritoria arribant fins a Barcelona i ensorrant a canonades, entre altres coses, el sòcul del monument den Pitarra, la fatxada del cine Doré i aquell monumental pom d'escala que corona la novíssima casa de ciment armat aixecada, com una maldicció, en el carrer den Pelayo.

I allavors, les protestes s'hauríen convertit en frenètics aplaudiments.»

D'acord, l'amic. Però no's faci il·lusions. No tindrem tanta sort.

Homenatge an en Vives a Collbató

El pintoresc poble de Collbató testimonià d'una faisó eloqüent, dins de la senzillesa de l'expressió de l'afecte, l'estima que sent pel séu fill il·lustre, el notable compositor que ha posat a gran alçaria l'art musical de la terra.

La festa corprengué perquè fou despullada de tota pompa vanal i artificiosa. Lo que importava és que l'homenatge fos expressió fidelíssima del pensar i del sentir del poble, i això es demostrà amb escreix.

L'eminent Vives arribà a Collbató acompanyat del séu germà, el reverend Camil Vives, d'alguns diputats, autoritats, personalitats dins l'art i la política, admiradors i representants de tota mena d'entitats. Tot el poble era a rebre'l, victorejant-lo.

Seguidament s'organitzà la comitiva, dirigint-se a la Casa Comunal, anant tot seguit a l'esglesia parroquial, aont s'hi celebrà un solemne ofici. Després tingué lloc l'acte de descobrir la làpida en la casa aont nasquè l'il·lustre mestre, situada al carrer Major, 3 (d'aquí endavant carrer d'Amadeu Vives). El senyor Arcalde de Collbató dedicà, en sentides paraules, l'homenatge al preclar fill del poble. Els senyors Pere Corominas, en nom de la familia Vives, el senyor Puig i Alfonso en nom de l'Ajuntament de Barcelona, el diputat provincial senyor Caralt, el senyor Rector de Collbató, l'exdiputat a Corts senyor Junyent i senyor M. Gonzáles Vila pronunciaren brillants parlaments.

En Vives, emocionadíssim, digué unes paraules de gratitut, abraçant a l'Arcalde en representació de tot el poble de Collbató.

La làpida commemorativa és de marbre, orlada artísticament per unes palmes enllaçades amb una lira de bronzo, contenint la següent inscripció: «El dia 18 de Novembre de 1871 nasqué l'eminent mestre compositor Amadeu Vives i Roig. El poble li dedica aquest record. 16 de Setembre de 1914».

A l'hora de dinar va celebrar-se en l'espaiòs envelat un banquet en honor del mes-

tre Vives, assistint-hi uns cent vinticinc començals. En aquest acte, com en els demés que componíen l'homenatge, regnà la més gran cordialitat.

Lo que fou objecte de comentaris és que per cap de les orquestres que prengueren part en l'homenatge s'executés cap fragment musical de l'homenatjat, malgrat haver estat solicitat amb insistencia, inclòs pel senyor Arcalde.

JOSEP RIUS

Collbató, 16 Setembre 1914

BARCELONA

Principal.—Dissabte vinent s'inaugurarà la temporada en aquest teatre, per una companyía còmic-líric-dramàtica catalana i castellana, segons resen els cartells.

Les obres escollides per a l'inauguració són, afortunadament, catalanes, *La viola d'or*, de l'Apeles Mestres, i *L'envelat de baix*, den Santiago Rusiñol.

Els directors són en Santpere, d'escena; l'Alarma, artístic; en Gay, musical, i la Pamias, de ball.

Per manca d'altres detalls no podem avui publicar els noms dels actors que formen la companyía.

Espanyol.—Dissabte passat va obrir ses portes aquest teatre amb els propòsits poc envejables de fer «vaudeville catalán».

S'estrenà *El gall seductor*, den Feydeau, traducció del senyor Moliné.

Va fer riure. Guardem aquesta frase estereotipada per a repetir-la en cada vodevil que's vagi estrenant, puix és d'esperar, que, per lo menys es preocuparà l'empresa de que les obres que vagin succeint-se facin riure, que és l'únic que's proposen els autors a l'escriure-les.

La companyía fluixa i la presentació deficient. Per avui està anunciada l'estrena de *Dònes de palla*, traducció den Burgas.

Bosc.—El debut de la companyía de l'Hermenegild Goula constituí un èxit i un bon auguri per la campanya començada en aquest colisseu amb el lloable fi de donar un xic de vida al nostre Teatre.

La dida i *Cura de moro* foren molt ben interpretades per quants hi prengueren part, sobre tot per en Goula (qui fou saludat am una perllongada ovació al presentar-se davant del públic), en Pigrau, en Llano i en Sirvent, la senyora Parreño i la senyoreta Mestres.

Diumenge tingueren altres bones entrades, donant a les obres excel·lent interpretació.

Dijous devíen representar-se a la tarde *Mossèn Janot*, *Nit de nuvis* i a la nit *El jòc del disbarats* i *Com les cireres*.

Pompeya.—En Blanca, la Llorente i la seva companyía han entrat bé en aquest teatret.

Malgrat que'l genre a que més es dediquen és el melodrama castellà, van intercalant en les funcions algunes obres catalanes, havent representat dijous, en la funció matinal, *Terra baixa*, i estant anunciat per a la de demà el drama també den Guimerà *La filla del mar*.

Círcol de Sans.—La companyía den Joan Santacana devía debutar el dijous a la tarde en aquest teatre, posant en escena *Espectres*, d'Ibsen, i *Dissabte de gloria*, den Folch i Torres.

SOCIETATS PARTICULARS

Gracia.—A La Marguerida, el diumenge dia 13, l'agrupament Talía i Tradició posà en escena el melodrama *Jimmy Samson* i el sainet *La sala de rebre*. L' interpretació de la primera de les obres esmentades no fou tant justa com devía ésser, per diferents motius, però particularment per la manera de vestir i caracteritzar els personatges. En canvi, la comedieta assolí un conjunt perfectíssim.

Hostafrancs.—Al centre Sang Nova, per a celebrar la gloriosa jornada del 11 de Setembre de l'any 1714, el diumenge dia 13 se donà una funció extraordinaria, representant-se el drama patriòtic den Ferrer i Codina *Un quefe de la Coronela*, de quals intèrprets l'únic digne d'esmentar és la senyoreta Colom, qui treballà coratjosament.

Sant Gervasi.—La societat La Filarmònica, el diumenge dia 13, amb motiu de ser la festa major d'aquest poble, organitzà una funció teatral, posant-se en escena, en l'envelat, per la companyía Guasch, la comedia den Coca *Gent d'ara*, en el desempeny de la qual, que fou acceptable, prengueren part la senyora Arasa, la senyoreta García i els senyors Casas, Guasch, Casadesús, Permanyer, Fernández y Méndez.

DE FORA

Manresa.—A l'Ateneu Obrer Manresà, el diumenge dia 13 representaren el drama de l'Iglesias *La mare eterna*. El senyor Torrens, qui feu el protagonista, l'interpretà d'una manera admirable. La senyoreta Soto, feliç en el séu paper. Els demés, correctes.

Donà fi a la vetllada el diàleg *Jugar a casats*, que fou dit amb molta gracia per la senyoreta Soto i el senyor Jovés.

Sallent. — En el teatre Principal, l'entitat Ateneu Català va donar, la nit del dia 13, diada de la Festa Major, la traducció *El lladre*, prenent-hi part les senyoretes Paquita i Lola Alberch i els aficionats senyors Corrons, Bigorra, Busquets i Carbonés.

— El mateix dia al Centre Catòlic va representar-se per primera vegada l'obra en tres actes *Villamor*, estrenant-se unes decoracions pintades amb molt gust per en Sebastià Llenas, dignes de ser aplaudides.

Terrassa. — En el teatre Retiro la companyía Casals-Cazorla a cada representació té un nou èxit, havent fet al propi temps el miracle, en les actuals circumstancies, omplir el teatre quasi cada funció.

Darrerament s'han representat, a més d'algunes obres castellanes, *La mare*, *El místic*, *El cor del poble* i *El ferrer de tall*. En totes aquestes obres s'hi han lluit el senyor Casals i senyora Cazorla, secundats notablement per les senyores Alegret, Carnicero, Fernández i Roca i senyors Cazorla, Bruguera, Bonet, García, Alonso, Tubau, Bals, Calvó i Morera.

Torelló.—Al teatre La Berretina de Torellonenca, va donar-s'hi una extraordinaria funció el 20 del corrent per la companyía den Santacana, amb donya Antonia Verdier, en Modest Santaularia i la Josefina Farnés.

Les obres representades foren *Terra baixa*, den Guimerà, i *Pare i Padrí*, den Ferrer i Codina, assolint en ambdugues un èxit extraordinari, sense precedents en aquesta vila.

La labor dels artistes fou interrompuda sovint per les ovacions del públic, sostenint-se la de tots en un equilibri remarcable.

A més de les primeras parts, se lluiren la senyora Guitart i els senyors Casals, Navarro, Bello, Miquel, Mas, Vilanova i Baldrich.

Vallirana.—Al teatre La Sala de Baix, la companyía que dirigeix l'infadigable primer actor en Joan Santacana va donar-hi, la nit del 20 del corrent, una extraordinaria funció en la que va representar-se el conegut drama *Aucells de pas*, den Santiago Rusiñol, i *Dissabte de Gloria*, den Manel Folch i Torres.

L'interpretació fou arrodonida i molt aplaudits tots els intèrprets, entre'ls quals cal esmentar la labor esforçada de les senyores Rovira i Alentorn i senyoreta Valero i la discreció del senyors Gubert, Pallach, Calvo, Nieto, Casals, Mas i Prunera.

ALS NOSTRES CORRESPONSALS

Se fa saber als senyors corresponsals d'aquesta Revista que no podràn publicar-se les ressenyes teatrals que arribin després dels dimecres. El destorb i consegüent retràs que aquesta circumstancia implica fa necessari aquest avís, el bon sentit del qual és de suposar, sense cap especie de dubte, que serà comprès i atès degudament, amb qual millora en resultarà beneficiada la bona marxa del periòdic i tots els séus afavoridors.

Dissabte passat va inaugurar-se la temporada de Circ Eqüestre al teatre Tívoli.

El conjunt resulta fluixet, degut a que per les circumstancies de l'actual conflicte europeu ha sigut de tot punt impossible reforçar-lo amb elements d'arreu del món que donessin novitat i variació a l'espectacle.

Malgrat això, el públic hi troba les emocions que va a cercar en aquesta mena d'espectacles, i, sobre tot, cal remarcar el treball inimitable de l'equilibrista *Robledillo* i l'original labor de l'excel·lent transformista *Donini*.

Amb tanta plaça de braus a Barcelona, havía de venir un dia que no sabríen què fer-ne i els que menys s'ho pensaven se n'havíen d'aprofitar.

Així passa ara amb la de «El Sport», aont hem vist anunciat per a demà diumenge quelcom que ha produit en nosaltres un esverament, que s'ha convertit després en satisfacció, perquè, naturalment, tot és fer feina.

Concretem. Demà, a «El Sport», se donarà una representació de *Terra baixa*, den Guimerà, per una *cuadrilla* de... actors que dirigeix el senyor Llonch.

No'ns fem il·lusions. La funció de demà als *toros* és considerada com una moixiganga. En lloc den Sacas *lidiant* vedells, o del capità Solench aixecant-se amb la bomba, fan *Terra baixa*.

Però per a l'empresa que ho fa, per al públic que hi va i per als actors que hi prenen part, serà menjar d'àngel, si ho entenen.

Nosaltres som incapaços de protestar de que l'obra més gloriosa del nostre Teatre sigui donada com una moixiganga, perquè els que ho fan tampoc ens sabríen llegir i no estem per perdre temps.

El mestre Artur Marcet, desitjant facilitar als que pel séu estat pecuniari no poden dedicar-se a l'estudi del piano com a carrera, ofereix en son Conservatori dotze vagants completament gratuites a altres tants alumnes d'ambdós sexes. Per a ingressar en aquest curs no podràn ésser els predits alumnes menors de dèu anys ni majors de disset.

Queda oberta la llista d'inscripció en tots els magatzems de música.

Ha retornat a Barcelona, després d'una excursió de vuit mesos per l'Argentina, aont ha fet una brillant campanya, el primer actor en Jaume Borràs, qui ha arribat lleugerament malalt. Sigui benvingut el distingit amic, al qual desitgem una ràpida millora.

IMPREMTA D'ART : PROVENÇA, 304 : BARCELONA

EL TEATRE CATALÀ

REVISTA SETMANAL IL·LUSTRADA

Coberta : 16 pàgines de text : 32 de folletí

SURT ELS DISSABTES

NÚMERO CORRENT: 20 CÉNTIMS

Suscripció: Espanya, 3 pessetes trimestre - Estranger, 9 francs semestre

Administració: BOQUERÍA, 20 (Llibrería) - BARCELONA

NOTES D'ADMINISTRACIÓ

Junt amb aquest número repartim als nostres afavoridors **setze pàgines** de folletí de la notable tragicomedia en tres actes, original den Josep Pous i Pagés

PATRIA

Passades les dificultats derivades de l'escassesa de paper, els motius de la qual exposàrem detalladament, tornarem de nou a l'interrompuda normalitat, acabant dintre poques setmanes la publicació de

PATRIA

la qual anirem alternant amb la del drama patriòtic en tres actes, original del venerable i prestígiós dramaturg Conrat Roure,

CLARÍS

Per a després d'aquestes obres, en tenim en cartera altres també d'èxit reconegut.

OBRA MONUMENTAL EN PREPARACIÓ

HISTORIA DEL TEATRE CATALÀ

PER FRANCESC CURET

Primera obra en son genre a Catalunya. — Comprén des de les tradicions i origens més remots del Teatre Catalá fins als nostres dies.—Obra seriosament documentada i escrita amb amenitat d'estil. — Será, davant de les generacions venideres, un pulcre i detallat inventari del Teatre Catalá: autors, actors, obres, música, escenografía, dances... Mai s'haurán vist aplegats tants datos, fins el més insignificant en apariencia; de manera que tractem de donar a llum una publicació que sigui guia, consulta i record fidelissim del nostre art dramátic.

Escrita en forma atraienta, no's limitará a ressenyar fets i a amagatzemar datos, degudament classificats, sinó que será una historia comentariada i critica.

S'hi descriurá l'ambient en que's desenrotllaren les diverses époques del Teatre Catalá, cabent-hi les institucions que per analogia deuen constar-hi: talment com els Chors den Clavé, els balls i cavalcades d'«El taller embut» i «El gavilán», carnavals, etc.

Hi haurán anécdotes i un sens fi de documents inédits, o quan menys del tot oblidats per l'actual generació.

Ademés, les obres catalanes traduides en llengües forasteres i els seus intérprets.

Nombrosos gravats :: Quadres sinóptics i estadistics :: Lámines soltes :: Apendixs curiosos :: Planes de música

IMPORTANT

L'Administració d'EL TEATRE CATALÁ i la Llibrería de Teatre den Salvador Bonavía han quedat instal·lades al carrer de la Boquería, 20, botiga, sots la nova raó social de BONAVIA I DURAN

APELES MESTRES

—

LA VIOLA D'OR

Rondalla bosquetana en tres actes, estrenada amb èxit al Teatre de la Naturalesa

—

Preu: 50 cèntims

OBRA NOVA

Terres Feudals

Drama poemàtic en un acte

PER

A. DIVÍ PAÑELLA

UNA PESSETA

Als compradors d'aquesta obra se'ls regalarà l'altra comedia en un acte, del mateix autor

CANÇONS DE PRIMAVERA